

3. Партнерство з державою та іншими організаціями: посилення співпраці з органами влади та міжнародними організаціями для більш ефективного фінансування та впровадження спільних проєктів, спрямованих на покращення життя дітей.

4. Залучення волонтерів та благодійників: активізація роботи з громадськістю для підвищення обізнаності про проблему та залучення ресурсів на підтримку дітей.

Ці напрями та перспективи сприятимуть вдосконаленню системи підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також підвищенню якості наданих послуг і забезпеченню сталого розвитку організації.

Висновки. Перспективи вивчення діяльності благодійної організації «Надія і житло для дітей» полягають у можливості оцінити ефективність наданих соціальних послуг та визначити кращі практики підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Це допоможе розробити нові підходи для покращення умов їх проживання та соціальної адаптації, вдосконалити державну політику у сфері захисту дітей, а також забезпечити сталий розвиток організації та розширення її діяльності на національному та міжнародному рівнях.

Список використаних джерел:

1. Албул І. В. Соціальне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: українські інновації. *Економічні горизонти*. 2019. №2 (9) С.41-48.
2. Кулик І. В. Соціальна робота з різними групами клієнтів: навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 236 с.

*Юліана Стельмах,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
факультету педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: Світлана Калаур,
доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ НЕФОРМАЛЬНИХ МОЛОДІЖНИХ СУБКУЛЬТУР

Постановка проблеми. Молодь ще здавна хотіла виділятися з-поміж інших людей, особливо у наш час. Сьогодні світ стрімко розвивається, починаючи від створення нових технологій, закінчуючи зовсім іншим – сучасним баченням життя.

Це зумовлює появу неформальних субкультур, які формуються на основі відповідних потреб, спільних інтересів, хобі, уявлень, думок, стилю, бачення світу молодих людей, яке інколи може загрожувати здоров'ю та життю не тільки суспільству, а самим представникам того чи іншого неформального об'єднання. Близько четверта частина молоді належить до неформальних субкультур і з кожним роком все більше людей цікавиться та вступає у неформальні течії.

Саме тому, соціальна робота має дуже важливе місце у роботі з такими субкультурами, вона повинна розуміти їх сутність, вміти з ними працювати та налагоджувати контакт. Це потрібно для правильного аналізу суспільства, для того аби знати та розуміти потреби неформальних об'єднань, виявляти групи ризику та працювати з ними, попереджати можливі негативні наслідки.

Виклад основного матеріалу. *Неформальні молодіжні субкультури* – за визначенням Т. Курносової [2, с. 4] «це групи, які виникають на основі суб'єктивних потреб, інтересів, прагнень молоді не залежно від того співпадають інтереси цих груп з інтересами суспільства або протирічить їм».

У соціальній педагогіці поняття неформальна молодіжна субкультура визначається, як «організації з високим ступенем згуртованості, особистісним характером спілкування, нечітко окресленою метою групової діяльності та неформальним контролем, побудованим на певній традиції і залежить від рівня усвідомленості групового членства» [6, с. 8].

Важливою є класифікація неформальних молодіжних об'єднань, яку презентували соціологи (Н. Бабенко, В. Лісовський та ін.). Ця типологія є дуже конкретною, що дозволяє краще нам зрозуміти основних три види неформалів: просоціальні субкультури; асоціальні субкультури; антисоціальні субкультури [3].

Перша група неформальних об'єднань – просоціальні субкультури, поведінка членів руху є корисною для суспільства.

Друга – асоціальні субкультури для яких неважливі норми та цінності цілого суспільства, але водночас вони не несуть для них шкоди. Їхня діяльність може бути аморальною, основна мета якої – задоволення власних потреб.

Соціальна робота з цією категорією неформальних молодіжних субкультур є необхідною через низку причин, зокрема через ризик поширення девіантної поведінки, конфлікти з нормами суспільства та потенційний вплив на вразливі групи населення

Третя – антисоціальні об'єднання, члени яких відкидають будь-які норми суспільства та не хочуть їх приймати. Дуже часто такі рухи несуть за собою тільки негатив та небезпеку як для цілого народу так і для окремих осіб.

Саме тому, у соціальній роботі з представниками неформальних молодіжних субкультур слід дотримуватися таких принципів: принцип *культурної різноманітності*; принцип *об'єктивності*; принцип *диференціації*; принцип

систематичності; принцип конфіденційності; дотримання орієнтації на потреби й можливості молоді [4, с. 20].

На наш погляд, найефективнішими методами соціальної роботи з представниками неформальними молодіжними субкультурами є група спеціальних наукових методів та психологічних методів. А саме:

- *методи організації діяльності*, які дозволяють залучати представників субкультури до активного дозвілля, сприяють розвитку навичок, а також допоможуть знаходити позитивні альтернативи деструктивній поведінці;
- *адміністративні методи* включають в себе організацію доступу до інформаційних та інших ресурсів, співпрацю з соціальними службами та організаціями, які працюють з молоддю, формальне закріплення прав та обов'язків;
- *методи стимулювання діяльності* дозволяють мотивувати представників неформальних субкультур до зміни поведінки у кращу сторону, а також сприяють формуванню у них бажаних позитивних навичок;
- *тестування* допомагає виявити індивідуальні особливості представників неформальної молодіжної субкультури, їх потреби та проблеми, які необхідні для розробки програми соціальної роботи;
- *психодрама* як метод, дозволяє проаналізувати почуття, переживання та поведінку представників субкультур у безпечному середовищі;
- *соціодрама* допоможе об'єкту краще дослідити свої взаємини з суспільством та знайти нові способи вирішення конфліктів;
- *соціально–психологічний тренінг*, як метод, зосереджує увагу на розвиток тих навичок чи знань, які необхідні для представників неформальних молодіжних субкультур;
- *психотерапія* дозволяє представникам субкультури вирішити свої психологічні проблеми та травми, які можуть бути причиною їхньої деструктивної поведінки [1; 4; 5; 7].

Висновок. Соціальна робота важлива як з просоціальними неформальними субкультурами так і негативно спрямованими молодіжними неформальними рухами. Вивчення цієї проблематики має надзвичайно важливе значення для розуміння потреб та інтересів молоді соціальними працівниками, а також для розробки ефективних стратегій залучення даної категорії населення до суспільного життя

Таким чином, важливо, щоб соціальна робота з представниками неформальних молодіжних субкультур продовжувалася та розвивалася для того, щоб підтримувати молодь, яка не вписується у рамки мейнстріму, сприяти її успішній та ефективній соціалізації.

Список використаних джерел:

1. Калаур С. М., Главацька О. Л. Основи соціального розвитку особистості: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка». Тернопіль: ТНПУ, 2006. 315 с.
2. Курносова Т.Д. Неформальні молодіжні групи в учбовому закладі. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2020. 320 с.
3. Лісовський В. Т., Соціологія молоді. 1996. 340 с.
4. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи: *Навчальний посібник*. 2-ге видання. 2003. 168 с.
5. Слозанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : *монографія*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2018. 382 с.
6. Соціальна педагогіка: *словник-довідник* / За ред. Т.Ф. Алексеєнко. Вінниця: Планер. 2009. 301 с.
7. Стельмах Н. В., Берегова М. І. Психолого-педагогічна профілактика та корекція негативного впливу молодіжних субкультур на формування особистості підлітка. м. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського. 2018. 218 с.

*Марія Стихальська,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, спеціальність 231 «Соціальна робота»,
факультету педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний
Університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: **Людмила Петришин,**
*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Постановка проблеми. Корекційна робота соціального працівника є важливою складовою соціальної роботи, яка націлена на підтримку осіб, які опинилися у складних життєвих ситуаціях, таких як бідність, насильство в сім'ї, психічні розлади, залежності та інші проблеми [2]. Сучасний соціум стикається з численними викликами, які вимагають від соціальних працівників не лише професійних навичок, але й адаптивності, емпатії та креативності у вирішенні проблем клієнтів [3]. Корекційна робота передбачає не лише надання допомоги, але й активну участь клієнта у процесі змін. Зазначена діяльність вимагає врахування індивідуальних потреб, ресурсів та можливостей кожної особи, а також використання комплексних підходів, що об'єднують різноманітні методи і техніки.